

СВІТОВІ ОПЕРНІ ПРЕМ'ЄРИ НА СЦЕНІ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ОПЕРНОГО ТЕАТРУ ГУАНЬЧЖОУ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті розглянено архітектурні, акустичні та інженерні особливості Оперного театру в Гуаньчжоу як однієї з найунікальніших театральних будівель ХХІ ст. Визначено роль оперного театру Гуаньчжоу в культурно-мистецькому житті міста. Проаналізовано оперні прем'єри перших років його існування. Виявлено виконавців провідних партій та проаналізовано діяльність української співачки Анни Шафажинської як виконавиці головної партії в першій прем'єрі театру «Турандот» Пуччіні.

Ключові слова: *Оперний театр Гуаньчжоу, культурно-мистецьке життя, репертуар, виконавці, прем'єра.*

Одне з найстародавніших міст Гуаньчжоу, розташоване на самому півдні Китаю, належало Китаю ще в III ст. до н. е. Місто входить до провінції Гуандун і за старою назвою відоме також як Кантон.

Як велике портове місто, Гуаньчжоу знаходиться в числі тих найбільших центрів країни, в яких вже від XVI століття найактивніше розвивалися не лише суспільне і торгове життя, але й культурно-мистецьке. Саме тут у 1911 р. розпочалася революція, яка повалила правління найжорстокішої і найкривавішої за всю історію Китаю імператриці Цін і цим припинила панування династій у державі, вперше встановивши республіканську форму правління. Саме тут, у Гуаньчжоу, народилися і розвивали свою діяльність деякі з найславетніших особистостей Китаю – найвизначніший революційний лідер Сунь Ятсен, якого за заслуги у здобутті Китаєм Народної Республіки називають «батьком нації».

Гуаньчжоу є також батьківщиною одного з найвидатніших музичних діячів і композиторів Китаю Сі Сінхя (1905–1945), який отримав фундаментальну музичну освіту спочатку в Китаї (закінчив Державну консерваторію в Шанхаї), а потім у Європі (де в 1930–1935 роках навчався у Паризькій консерваторії по композиції у Поля Дюка і Вінсента д'Енді і по скрипці у П. Обердерфера і знаменитого

скрипаля Трапані). Поряд з Сяо Юеєм він постає одним з перших реформаторів професійної музичної освіти в Китаї. В останніх роках, проживаючи та лікуючись у Москві, він мав постійні творчі контакти з професорами Московської консерваторії.

Серед китайських композиторів Сі Сінхай постає автором найвидатніших творів – кантат «Ріка Хуанхе» і «18 вересня», симфоній «Священна війна», «Національне визволення» і «Китайська рапсодія» та найпопулярніших масових пісень «Рух за виробництво» і «Марш армії та народу». За великі заслуги в розвитку професійної китайської музики і музичної освіти сьогодні його ім'я носить одна з восьми державних консерваторій Китаю – Державна консерваторія імені Сі Сінхая в Гуаньчжоу.

Також провінція Гуаньдун є батьківщиною знаменитого скрипаля, педагога, композитора і першого декана Центральної консерваторії в Пекіні Ма Сісуня (1912–1987), який в роки «культурної революції» зазнав тяжких репресій і був змушений виїхати до Філадельфії (Сполучені Штати), де проживав до кінця життя. Як автори перших китайських симфоній, кантат та транскрипцій своїх творів для різних інструментів, Сі Сінхай і Ма Сісунь увійшли в історію китайської музики як перші композитори, що творили музику за європейськими канонами композиторської творчості.

Сьогодні Гуаньчжоу, населення якого складає понад 11 мільйонів мешканців, є одним з найбільших у світі культурно-мистецьких центрів та місцем збереження великої кількості культурно-історичних пам'яток, що стали надбаннями світового значення.

Метою даної статті є визначити оперні прем'єри перших років існування театру, виконавців провідних партій та роль театру як провідної концертної установи в культурно-мистецькому житті міста.

В Гуаньчжоу знаходиться чимало унікальних світових культурних пам'яток, серед яких, наприклад – Храм п'яти духів, що подарували китайцям рис, перша мусульманська мечеть 672 року, перший буддистський Храм Гуансяо, споруджений на початку 3 століття, римсько-католицький кафедральний собор Святого серця Ісуса, який збудований виключно з граніту. В Гуаньчжоу знаходиться найбільший у світі Сад орхідей, в якому з усієї земної кулі зібрані понад 100 їх видів.

До новітніших культурно-історичних пам'яток належить «Острів Шамень». Острів в центрі міста, архітектура якого повністю створена

в англійському та французькому стилях середини XIX ст., залишається історичним свідомством колоніальних захоплень Гуаньчжоу. Серед найновіших споруд постає Музей мистецтв (відкритий у 2000 р.), де відбуваються виставки світового мистецтва і представлені найзнаменитіші колекції тибетських килимів та роботи китайських художників всіх епох, бронзова статуя короля поп-музики Майкла Джексона (2011).

Музичне життя провінції Гуаньдун, на території якого знаходиться Гуаньчжоу, ще від кінця XIX ст. мало репутацію одного з найбільших музичних центрів не лише Китаю, але й всього далекосхідного регіону. Тут великого розвитку отримала народна інструментальна музика, яка широко була представлена грою на національних інструментах: лютні, цимбалах, дерев'яних дзвіночках, флейті сяо.

Від початку XXI ст. Гуаньчжоу перетворилося на один з найкрупніших світових музичних центрів. Цьому сприяло будівництво двох унікальних будівель – Концертного холу (2002), концертний зал якого, що є одним з найбільших у світі, складає 46 000 кв. м., і Оперного театру (2009).

Унікальність залу Концертного холу зі складними стінами, що дають унікальні звукові ефекти, полягає в його спеціально продуманій акустиці. Завдяки сучасному обладнанню, тут постійно відбуваються концерти будь-якого масштабу за участі всесвітньо відомих артистів, оркестрів, диригентів та співаків світового рівня.

Сучасне архітектурне мистецтво Гуаньчжоу вражає грандіозністю споруд останніх років. На початку XXI ст. найбільшою подією в музичному житті Гуаньчжоу стало відкриття у 2009 р. Оперного театру, що значно збагатило культурне життя міста. Гуаньчжоуський Оперний театр, споруджений відомою іракською майстринею сучасного архітектурного мистецтва Захі Хадид (Zaha Hadid) за участі провідного архітектора Китаю Ван Шу, є архітектурною спорудою дивовижної краси.

До часу початку будівництва Оперного театру в Гуаньчжоу Захі Хадид вже здобула в світі репутацію провідного унікального майстра. Вона вже представляла свої дивовижні проекти будівель оперного театру в Кардіффі (Великобританія, 1994), спорудила будівлі Бібліотеки і центру знань Віденського економічного університету,

Центр сучасного мистецтва Розенталя в Цинциннаті (США, 2003) та мистецької Галереї «Сerpентайн Секлер» в Лондоні та ін.

Тяжіння до дивовижної грандіозності в створенні культурно-мистецьких споруд у південному мегаполісі Китаю до цього часу не знало подібних аналогів. Оперний театр Гуаньчжоу – це споруда нечуваних новітніх технологій акустичної інженерії, оформлення та інженерно-архітектурних знахідок. Зали театру та холів оздоблювали найвидатніші сучасні китайські художники. Загальна площа театру перебільшує 71 000 квадратних метрів. Приміщення Оперного театру вміщає ряд залів, де відбуваються, наприклад, концерти симфонічної музики, драматичні вистави, виступи естрадних колективів, розміщено Музей сучасного мистецтва, є Оперний зал, розрахований на 1804 глядацьких місця.

Театр вміщає також в собі «експериментальний театр», в якому відбуваються й оперні вистави. «Експериментальний театр» являє собою зразок найновітнішої світової технології для театральних постановок. Його глядацький зал оснащений різноманітними підйомниками, що дозволяють за короткий час повністю змінити спосіб розсадки аудиторії для повнішої передачі візуальних цікавинок сучасного мистецтва. Як унікальна світова споруда, театр не має аналогів у світі, за що його архітектори були удостоєними найбільшої премії Прітцкера (Pritzker Architecture Prize). В галузі архітектури ця нагорода є аналогом Нобелівської премії. Заха Хадид стала першою жінкою в історії, нагородженою цією премією за інноваційний характер своїх архітектурних ідей і застосування їх в проектуванні будівель.

За всього неповних шість років існування Гуаньчжоуського оперного театру в його репертуарі вже налічуються сотні постановок музичних і драматичних вистав, в театрі регулярно відбуваються концерти кращих світових виконавців. Тут виступали з концертами перший віолончеліст Китаю Йо-Йо-Ма, перший світовий диригент Даніель Орем, американський диригент світової слави Лорін Маазель. Театр відразу здобув світової слави не лише завдяки своїй масштабності і сучасним технологіям, а тим оперним прем'ерам, які за декілька перших років відбулися в ньому.

Від 2010 р. театр щорічно готує всього одну прем'єру, до участі в якій приволокає кращі виконавські сили не лише з Китаю, або Південно-Східної Азії, але й всього світу. За масштабністю постановок і

участю найвідоміших артистів, диригентів, художників та режисерів-постановників, кожна з цих прем'єр стає подією світового значення.

Перша оперна постановка театру – опера «Турандот» Дж. Пуччіні – відбулася 6 травня 2010 р. В ній брали участь американський диригент зі світовим іменем Лорін Маазель, який до цього часу вже очолював понад 4000 оперних постановок і концертів: диригував Берлінським симфонічним оркестром, оркестром німецької Державної опери, Клівленду, Нью-Йорку, Піттсбургу, Парижу, оркестрами оперних театрів у Валенсії, Відні, Римі, Тель-Авіві та ін.

В прем'єрі взяли участь кращі світові зірки вокального мистецтва: сопрано Ірен Теорін, відома як краща виконавиця партій з опер Р. Вагнера («Валькірія», «Трістан і Ізоolda») та опер Дж. Пуччіні; сопрано Анна Шафажинська з України; тенор Річард Марр Гіссен та ін.

Наступними прем'єрами театру стали «Тоска» Дж. Пуччіні (2011), «Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні (2012), «Травіата» Дж. Верді (2013) та «Кармен» Ж. Бізе (2014).

Проведенням першої прем'єри театр відразу заявив про велич і значимість своїх оперних постановок. В цьому важливим в контексті цієї роботи видається запрошення до участі для виконання головної партії в опері «Турандот» однієї з найвидатніших драматичних сопрано сучасності, співачки з України Анни Шафажинської (народилася в 1970 р. в Одесі).

Після тривалого відбору учасників до участі в прем'єрі опери Дж. Пуччіні українську співачку було обрано не випадково. Комітет, добираючи кращих співаків з цілого світу, вразив її унікальний голос і солідний перелік вищих нагород у багатьох міжнародних конкурсах.

Українці вважають співачку україною, оскільки на це вказує її походження (вона народилася в Одесі в родині циркових артистів – її бабуся, Ірина Бугримова, була відомою дресирувальницею тигрів. Можливо, тому свій творчий шлях Шафажинська розпочинала як естрадна співачка). Першу музичну освіту вона отримала в Одесі [1], після чого закінчила училище імені Гнесіних в Москві, де навчалася на відділі музичного театру у відомого педагога вокалу і камерного ансамблю Анни Рівкінд. Серед її учнів – зірки російської естради Ф. Кіркоров та І. Коростельов [4]. Зважаючи на отриману в Москві

освіту і проведені в Росії перші кроки артистичної діяльності (Ленінградський Мюзік-хол та московський Театр імені Маяковського), в російських довідниках вказується, що «Анна Шафажинська – російська співачка».

На початку 1990-х років в Москві співачка виконувала головну партію в російсько-американському мюзиклі «Росіяни на Бродвей» за п'єсою А. Хоука, Т. Лермана та Ч. Пурпури, з якою на запрошення народної артистки Росії Тамари Синявської поїхала на гастролі до Канади. Там її унікальний голос та яскраву сценічну майстерність було відзначено і співачці було запропоновано контракт в Торонто. В Канаді Шафажинська проживає і працює до цього часу [1], а канадці називають її американською співачкою.

Славу оперної співачки Шафажинська здобула у блискучих перемогах на міжнародних конкурсах. Вона стала лауреатом Першої премії на Міжнародному конкурсі Лучано Паваротті, після якої отримала запрошення співати партії Тоски і Турандот в однойменних операх Дж. Пуччіні з самим Паваротті. Вистави з великим успіхом відбулися в театрах Ла Скала (Італія) і Філадельфії (США).

Після цього Шафажинська отримала наступну блискучу перемогу на Міжнародному конкурсі оперних співаків у Кардіффі «Співак світу» (Великобританія) та ще на 12 інших конкурсах. Після виконання в театрах Ковент Гарден і Віденської опери партії Турандот її виступи називали сенсаційними і такими, що навіюють спогади про Марію Каллас: «Анна Шафажинська володіє найвищою майстерністю і власністю, якої досягають дуже рідко» [3, 4]; «Сильне, глибоке, зі сріблястим полиском драматичне сопрано легко перебиває оркестр і доверху наповнює зал Сіті-опери» [5]; «Шафажинська – одне з найяскравіших явищ у вокальному мистецтві останнього десятиліття» [5].

Як кращу співачку, Шафажинську було номіновано на престижні премії «Греммі», Марії Каллас, «Кращий дебют артистів світу» (Best Debut Artist Award at NYCO) [5, 29]. Серед її найкращих партій – Турандот і Тоска («Турандот» і «Тоска» Пуччіні), Леді Макбет («Макбет»), Аїда («Аїда» Верді), Ліза («Пікова дама Чайковського»), Недда («Паяци» Леонкавалло), Любава («Садко» Римського-Корсакова), Княжна («Русалка» Даргомижського) та ін.

Після прем'єри в опері «Турандот» в Гуаньчжоу (2010) Шафажинську визнали як кращу Турандот сучасності. Преса Гуаньчжоу

відзначала її «магічну силу справжньої зірки, бездоганну техніку, фантастичний діапазон голосу і досконалу майстерність драматичної актриси» [2, 8].

З нею працювали всесвітньовідомі диригенти, співаки та режисери в кращих оперних театрах світу – в Паризькій національній опері, Королівському оперному театрі Ковент Гарден, Большому театрі, в оперних театрах Токіо, Нью-Йорку, Барселони, Києва, Одеси, Пекіну, Шанхаю, Гуаньчжоу та ін.

Участь у прем'єрах Гуаньчжоуського оперного театру світових зірок музичного мистецтва і, зокрема, українки Анни Шафажинської, визначили його провідну роль в культурно-мистецькому житті міста початку ХХІ ст.

Література

1. Єзерська Б. / Чисто одеські куміри. Анна Шафажинська [Електронний ресурс] / Бела Єзерська. – Режим доступу: <http://odesskiy.com/sh/shafazhinskaja-anna.html>
2. Ма Вен Лун. Магічна сила справжньої зірки / Ма Вен Лун // Гуаньчжоужібао. – 2010. – 7 травня. – С. 6.
3. Милнс Р. Сенсационний дебют / Родни Милнс // Таймс. – Лондон, 2004. – С. 4.
4. Ученики Анни Ривкінд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [vocal-prof.ru / index / sitemenu / 6](http://vocal-prof.ru/index/sitemenu/6)
5. Шаркунова А. Одесситка Анна Шафажинская покоряет оперный Олимп / Анна Шаркунова // Звёзды русской эмиграции. – Нью-Йорк, 2010. – С. 28–33.

Чень Дзюнь Дзюнь. Мировые оперные премьеры на сцене экспериментального Оперного театра в Гуаньчжоу начала ХХІ века.

В статье рассмотрены архитектурные, акустические и инженерные особенности Оперного театра в Гуаньчжоу как одного из самых уникальных театральных строений ХХІ века. Определена роль оперного театра в культурно-художественной жизни города. Проанализированы оперные премьеры первых лет существования театра. Выявлены исполнители ведущих партий и проанализирована деятельность украинской певицы Анны Шафажинской как исполнительницы главной партии в опере «Турандот» Дж. Пуччини.

Ключевые слова: *Оперный театр Гуаньчжоу, культурно-художественная жизнь, репертуар, исполнители, премьера.*

Chen Junjun. World opera premiers on the scene of experimental Opera House Guangzhou on the beginning of XXI cent.

The south town Guangzhou belongs to the biggest cultural-art centers of China. Here were born and developed their activity the most famous musical performers – composer Ma Sisun and Si Sinhai, who near Syao Yumei became one of the first reformers of professional musical education in the country and among Chinese composers, also the author of the most famous poems – cantatas «Huanhe river» and «18th of September», symphonies «The Sacred war», «National liberation» and the most popular mass songs. For the big merits in the professional Chinese music and musical education development, one of the eight highest state musical education institutes today was named after him – Conservatory named after Si Sinhai.

Si Sinhai and Ma Sisun entered the history of Chinese music as the first composers, which created a music under European standards of composer creation

Musical life of Guandun province, where Guangzhou is situated always have the reputation of one of the biggest musical centers of folk instrumental music development of all far eastern region.

Today Guangzhou, the population of which is more than 11 million people is one of the biggest in the world of cultural and art centers and the place of reservation for big amount of cultural and historic relics of the world significance. Among them – the Temple Guansyao (beginning of III century), Rome Catholic cathedral church of Saint Jesus Hearts and others.

From the beginning of XXI cent. Guangzhou became one of the bigger world musical centers. This was supported by building of some unique buildings – Art Museum (2000), where the world art exhibitions took place and some Chinese artists of all epochs, Concert Hall (2002), the area of which is one of the biggest – 46 000 m² and Opera House (2009).

The unicity of the Concert Hall with the complex walls, which gives the unique sound effects, becomes from its specially thought-out acoustics. Because of the modern equipment, here always take place a lot of concerts of different scales with taking part of the worldwide famous artists, orchestra, conductors and singers of the world rate.

Opera House Guangzhou – this is a building of the very modern technologies of acoustic engineering, design and engineer-architect innovations. Its audience hall is equipped by different elevators, which help for the short period of time totally change the way of sittings positions for the better performing of visual effects of the modern art.

As a unique world building, theater does not have analogues in the world and its architects were given a reward Pritzker Architecture Prize, which in architecture is an analogue of Nobel Prize.

From 2010 – theater performs only one premiere, but for the acting in it the best performers from the whole world are initiating. The level of the premiere, the best artists part, conductors, artists and production directors, becomes an event of the world value.

The first opera performing of Theater – opera «Turandot» by Puchinni – took place on 6th of May in 2010. The people who took part – American conductor with the worldwide famousness – Lorin Maazel, tenor – Richard Marr Gissen, soprano – Iren Teorin and Anna Shafagynska. The next premiere of Theater became «Toska» (2011) and «Madam Butterfly» (2012), «Traviata» by Verdi (2013), «Carmen» (2014).

The very important in the context of this point is an invitation for the main role performing in the first premiere of the ater, in the opera «Turandot», one of the most famous dramatic soprano of nowadays, singer from Ukraine – Anna Shafagynska (was born at 1970 in Odessa). A committee, which picks the best singers from the whole world, was impressed by her unique voice, which was named as one of the most brilliant phenomenon in vocal art for the last decade, also by her solid rewards list of Grand Prix from a lot of contests: at the international contest of Luciano Pavarotti (Italy), International contest of the opera singers Cardiff «Singer of the world» (Great Britain) and 12 others. As the best soprano of the world, Shafagynska was nominated for the premium of Mariya Kallas, «Grammy» and «Best Debut Artist Award at NYCO».

After premiere in opera «Turandot» in Guangzhou, she was named as the best Turandot of the nowadays. Guangzhou press named her magic power of the real star, perfect technic, unbelievable voice spectrum and the perfect master class as a dramatic actress.

Taking part in the premiere of the Opera theater of the world stars of the music art and in particular Ukrainian singer Anna Shafagynska, have determined her main role in the cultural art life of the town at the beginning of XXI cent.

Key words: *Opera house Guangzhou, cultural art life, repertoire, performers, premiere.*